

meget ofte se, at en Td. Kartoffler købes for 2 Kr. samtidig med, at man maa give 20 Ore for Tjerdingkarret, hvor man køber i smaa Partier, og det maa jo Arbejderne i Almindelighed gøre; saa kan det ærede Medlem selv regne ud, om Forstøllen ikke bliver mer end 100 pCt. Det vil efter min Mening være Hovedopgaven at staffe Arbejderen den betydelige Fortjeneste, som Mellemhandleren ellers vilde tage. Men hvor stor man i saa Henseende skal gøre Lodden, maa bero paa Arbejderen selv, paa, hvor stor hans Familie er, paa rent lokale Omstændigheder, hvordan han kan komme til at løbe de forskellige Ting, paa hans Individualitet, hvorvidt han egner sig til at drive Landbrug, eller han maaste egner sig bedre til at drive en Have. Jeg vil ikke sige, at man slet ingen Grænse skulde sætte, saaledes som det ærede Medlem for Vejre (De Hansen) mente, det tror jeg vilde være at gaa for vidt, da man derved kunde faa en hel Del jordløse Husmænd, men jeg tror, man skal sætte Grænsen meget lavere, nedad til, lade Arbejderne selv bestemme, hvad der passer dem bedst, om det passer dem bedst at have en nogenlunde god Have eller Lod paa en halv eller en hel Tønde Land; navnlig i Nærheden af de større Byer kunne Arbejderne sidde og klare sig smukt ved at have en Lod paa en halv eller hel Tønde Land, eller han ønsker en større Lod. Jeg mener altsaa i det hele taget, at Arbejderne bør have mere fri Hænder med Hensyn til Loddens Størrelse nedad. Men jeg kommer saa til Loddens Størrelse opad. Ogsaa der tror jeg, at man har draget Grænsen for snæver, og det ikke faa meget af Hensyn til Landarbejderne i den Forstand, jeg hidtil har taget dem i, men af Hensyn til den anden Opgave, som Loven maa have, nemlig at bidrage til, jeg vil ikke sige at skabe en hel ny Samfundsklasse, men at forøge en bestaaende Samfundsklasse, som har vist sig at klare sig bedst, trods de daarlige Konjunkturer for Landbruget, netop i Kraft væsentlig af de samme Ting, jeg har nævnet for et Øjeblik siden. Det viser sig, at ved de smaa Landejendomme have Konjunkturerne, Prisforholdene, ikke haft den Indflydelse, som ved de store. Det viser sig, at hvis Landbruget var delt i den Slags Lodder efter en større Maalestof, vilde det have en ganske anden Modstandskraft over for Konjunkturerne, end det nu har. Det vilde derfor sikkert være en Samfundsopgave, at se at faa saa mange Landarbejdere som muligt omdannede til saadanne Folk, som ikke bleve Landarbejdere længere, men som blev Folk, der kunne sidde og leve selvstændigt af deres Lod. Saa

Tilfælde tror jeg imidlertid, at man har gjort Grænsen for snæver opad. Jeg tror, at man burde ogsaa efter Arbejdernes eget Skøn lade dem faa Lov til at faa en noget større Lod. Naturligvis maatte der af Hensyn til Udgifterne derved sættes en Grænse, men jeg tror, at den burde sættes ikke saa lidt højere. Der er, naar man ser paa Forlaget i det hele taget, noget, der støder en straks, og det er det, at det forekommer en saadan noget indviklet, noget kompliceret. Man har paa Fornemmelsen, at det vil blive en temmelig vanskelig Sag for Arbejderen at komme gennem alle de Omstændigheder, som han skal igennem, inden han faar en saadan Lod. Navnlig den store Myndighed, der tilsyneladende — den er i Virkeligheden ikke saa stor, som den ser ud til — her er lagt i Sogneraadets Haand, virker noget stødende, navnlig Sogneraadets Ret til at skønne over, hvorvidt der i en Kommune er Trang til saadanne Lodder eller ej. Jeg tror imidlertid, at det slet ikke er uden Grund, at man har stillet det op. Med de nuværende Forhold for Dje tror jeg virkelig, det vilde være farligt, hvis man aabnede Sluserne for en saadan Kolonifering, som man maaste kunde kalde det, af vore Kommuner. Jeg tror, det kunde blive farligt, fordi det at skabe Kolonier, hvad der blev omtalt, saa vidt jeg ved, af det ærede Medlem for Randers ny Landkreds (Staarup), jo er noget, som fra alle Sider bliver anset for meget uheldigt, baade for Arbejdere og for Arbejdsgivere. Men hvis man undersøger nærmere, hvorfor det anses for uheldigt — og det er egentlig det, jeg har forlangt Ordet for at tale noget om — tror jeg, at det i sidste Instans bunder i den Bestemmelse, vi have i vor Fattiglovgivning om, at en Mand skal bo 5 Aar i en Kommune for at erhverve Forsørgelsesret der. Naar man nemlig kommer til en Kommune og spørger den, om der er Trang til saadanne Huse, og de saa svare: Nej, vi ønsker dem ikke, saa er det jo ikke, fordi man er bange for selve Kolonien af den Slags Folk, altsaa dygtige Folk, som have Udfigt til at ernære sig selv og til ikke at falde Fattigvæsenet til Byrde; dem er man i og for sig ikke bange for, men det, man er bange for, er deres Børn. Det er fordi der i en saadan Koloni bliver en hel Del Børn, som man for det første har en hel Del Bekostninger af til Skolevæsenet, og naar de saa blive konfirmerede, vandre de ud navnlig til Byerne, hvorfra der ofte kommer en hel Del af dem tilbage igen efter en halv eller hel Menneskealders Forløb som forsørgelsesberettigede. Efter at andre Kommuner ofte have taget hele deres Arbejds-